

ЗДОЛАТИ ВОРОГА

Василь Ткаченко
доктор істор. наук,
професор,
чл.-кор. НАПН України,
гол. наук. співроб.
Інституту всесвітньої історії
НАН України
м. Київ

У новорічному зверненні до нації 31 грудня 2024 р. президент України **Володимир Зеленський** пригадав свою розмову з президентом США **Джо Байденом** після російського вторгнення 24 лютого 2022 року. Тоді Байден гарантував всіляку підтримку Україні й висловлював упевненість, що Путін не має шансів перемогти. Багато розмов було й з **Дональдом Трампом** та конгресменами й сенаторами, з яких Зеленський виніс переконання про наявність єдності у головному: «*Putin cannot win. Ukraine will prevail*» – Путін не виграє, а Україна візьме гору.

Напередодні нового 2025 року Зеленський подякував американцям за те, що їхні слова підтримки супроводжувалися практичними діями: «*Я не маю сумніву, що новий американський президент хоче й зможе принести мир та покласти край путінській агресії. Він розуміє, що перше неможливе без другого. Бо це не вулична розбірка, де треба втихомирити дві сторони. Це повномасштабна агресія божевільної держави проти цивілізованої. І я вірю, що ми разом зі США здатні змусити Росію до справедливого миру. Тобто не забути й не обнулити все, що скоїла Росія. Буча, Оленівка, Авдіївка, усі наші знищені міста й села. Ось чому дійсно справедливий мир не може настати за принципом «почнімо з чистого аркуша». Бо рахунок не 0:0. На рахунку – тисячі українців, життя яких украла Росія*» [1].

Спустошення

Свою варварську антилюдську сутність Росія засвідчила й в новорічну ніч проти 2025 року, запустивши 111 ударних дронів по українських містах. На щастя більшість із них завдяки українській ППО не досягли своїх цілей. Однак не обійшлося й без жертв. Деяким «шахедам» вдалося долетіти до Києва, по них відпрацювали ППО, однак уламки збитих дронів упали в Святошинському та Печерському районах і спричинили пожежі. Усі екстрені служби, медичні працівники та рятувальники були на висоті у вирішенні поставлених завдань. Стійкість населення України засвідчують соціологічні опитування громадської думки. Наприкінці 2024 року 88 % опитаних наших громадян вірили в перемогу України, а 63 % стверджували, що вони готові терпіти війну стільки, скільки буде потрібно [2].

Ukrainian border guards conduct reconnaissance near the frontline in the Kharkiv region. August 2023.
photo: Petro Zadorozhnyy / State Border Guard Service of Ukraine

Цю віру й надію підтримував начальник Головного управління розвідки **Кирило Буданов**: «Мене запитували, які очікування від 2024 року. Я тоді абсолютно чесно сказав, що на жаль, 2024 рік не буде гарним для нас, буде дуже важким. Якщо сформулювати так само питання стосовно 2025 року, то тут у мене набагато більше оптимізму».

Оцінюючи здатність Росії продовжувати війну, Буданов вважав, що у 2025 році російська економіка і фінансовий сектор підйдуть до критично небезпечної відмітки. Зокрема, у Росії можуть закінчитися танки. Її обмежені виробничі можливості не встигатимуть за стрімкими втратами техніки на полі бою. Також росіяни спустошили склади старих радянських танків у Сибіру. Отже, зазначав начальник ГУР, «я сподіваюся, що ми у 2025 році побачимо дуже багато гарних подій, які зрештою принесуть нам усім те, чого ми всі чекаємо» [3].

Безперспективність розв'язаної Росією агресії розуміє також якась частина колишніх і нинішніх громадян Російської Федерації, хоча вони, як правило, й уникають активної форми протистояння путінському режиму. Однак і їхнє епізодичне слово у ситуації воєнного стану та путінських переслідувань часом стає доречним. Так, колишній керівник управління державним майном РФ **Альфред Кох** різко засудив дії **Володимира Путіна**: «Кого в такий спосіб Путін провчив? Чого в результаті цього бомбардування досяг? Роззуй очі, герой... А правда проста й невігядлива: ти

убиваєш людей даремно. Мало того, що убивати – взагалі страшний гріх. Але ти береш його на свою душу ще й без усякого сенсу: «Нас обманули...», «Нас змусили...», «Підлітний час...», «Наближаються інфраструктури НАТО...». І? Чого ти досяг за ці три роки? Людей убив неzmіряно. У тому числі й росіян, до речі. А чого власне добився? Відсунув інфраструктуру НАТО? Ага! Чорта лисого! Вона, навпаки, внаслідок вступу в НАТО Фінляндії стала ближчою» [4].

Перемовини?

І нині, коли йдеться про необхідність переговорів із Росією, з боку консолідованого Заходу багато важить те, як представники переговорного процесу будуть сприймати один одного. Ким, наприклад, для Заходу на сьогоднішній день є Путін? Хто захоче потиснути йому руку? А раптом доведеться піти на цей крок відповідно до дипломатичного протоколу... Тоді залишається сподіватися на відверту оцінку Путіну з боку хоча б авторитетних відставних політиків, які в силу свого нового статусу вже не зобов'язані дотримуватись політесу. Та й з ким дотримуватись: адже на злочинця Путіна виданий мандат на затримання його з боку Міжнародного кримінального суду в Гаазі.

Світова демократична спільнота продовжує обвинувачувати Росію у злочинах проти людяності. За повідомленням від 7 січня 2025 року група членів Палати представників Конгресу США внесла на розгляд проект резолюції, що визнає

дії Росії в Україні як акт геноциду. У преамбулі документу йдеться, що звірства, скоєні російськими військами в Україні, у тому числі напади на мирних жителів, прямі удари по пологових будинках та медичних установах, а також насильницьке переміщення сотень тисяч українців включно з дітьми до Росії та окупованих територій відповідає критеріям, викладеним у статті II Конвенції ООН про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. Резолютивна частина документу засуджує РФ за вчинення актів геноциду українського народу, закликає Сполучені Штати у співпраці з НАТО та союзниками по ЄС вжити заходів для підтримки українського уряду, щоб запобігти подальшим актам російського геноциду проти українського народу. Документ підтримує трибунали та міжнародні кримінальні розслідування щодо притягнення російських політичних лідерів і військовослужбовців до відповідальності за агресивну війну, військові злочини, злочини проти людяності та геноцид [5].

Усвідомлення того, що діалог з Росією може відбуватися лише з позиції сили, прийшло до країн Заходу не скоро, а тим більше не раптом. Це Володимир Зеленський постійно апелював до Заходу, що потрібен тиск на Росію за терор. А для цього потрібно було всіяко підтримува-

ти Україну, бо завершити таку війну надійним миром можна лише завдяки тривалій демонстрації сили. І тут слід віддати належне колишньому прем'єр-міністру Великої Британії **Борису Джонсону** за його визнання недолугої політики Заходу щодо покарання агресора. Нині він щиро розкаюється за мляву політику Заходу і говорить: *«Проблема України в тому, що наш підхід до цієї прикордонної країни був хронічно двозначним. Що це? Україна – частина Заходу чи російської сфери впливу? І я думаю, найважливіше, що нам потрібно донести до Путіна, це те, що Росія більше не є імперія, і все скінчено»* [6].

Суєта союзників

Хто б ще міг донести до Путіна ці справедливі слова про закінчення імперської складової у сучасних міжнародних відносинах? Україні, як показує досвід трирічної збройної боротьби, поки що самій це не під силу та й не з руки – адже Путін повсякчас заявляє, що воює назагал із НАТО. Чи могли б збройні сили НАТО донести цю вістку безпосередньо до агресора на полі бою в Україні? Могли б, і для цього були апробовані певні ініціативи. Так, у лютому 2024 року президент Франції **Еммануель Макрон** не виключав, що європейські держави надішлють війська в Україну. Однак тут же застеріг, що наразі консен-

Dnipropetrovsk region, January 15, 2023
photo: Pavlo Petrov

A girl rides a bike past a damaged residential building in Irpin, the Kyiv region. Towns near the Ukrainian capital – Irpin, Borodianka, Hostomel, and Bucha – suffered the greatest destruction of civilian infrastructure at the beginning of Russia's full-scale invasion. August 4, 2022.

photo: Elena Tita

сус серед європейських союзників відсутній. Тут хоча б союзники швидше доправляли до України боєприпаси! Втім у відповідь на заяву Макрона європейські союзники оголосили, що не мають наміру відправляти своїх солдат на територію України. Довелось послу Франції в Україні **Гаялю Вейсєру** заспокоювати колег, що можливість відправки військ в Україну залежатиме від кожної держави-партнера окремо, «якщо хтось вирішить це зробити». На тому й зійшлися...

Проблему тимчасово було знято з порядку денного і впродовж 2024 року ніхто із європейських союзників на подібне дійство так і не наважився. А втім у ЗМІ з'явилися чутки, що між Великою Британією і Францією ведуться дискусії про співпрацю у сфері оборони, зокрема про створення «жорсткого ядра» між союзниками в Європі, зосередженого на Україні і європейській безпеці в ширшому сенсі. Більше того, газета Le Monde з посиланням на власні джерела, писала, що секретні дебати з приводу введення західних військ та приватних оборонних компаній в Україну все-таки активізувалися на тлі можливої відмови США від підтримки України із вступом Дональда Трампа на посаду президента. Однак глава МЗС **Девід Леммі** на зустрічі міністрів закордонних справ країн G-7 в Італії 25–26 листо-

пада 2024 року все ж таки заявив, що Лондон не відправлятиме свої війська в Україну: «Ми дуже чітко заявляємо, що ми готові і продовжуємо підтримувати українців, зокрема, тренуваннями, але вже давно існує позиція, що ми не вводимо британські війська на театр воєнних дій. Це, безумовно, позиція Великої Британії, і вона залишиться такою й зараз» [7].

Позиція Німеччини з питань надсилання військових контингентів до України ймовірно визначиться хіба що взимку 2025 після дострокових парламентських виборів 23 лютого. Тут багато що залежатиме від політичних настанов німецьких виборців. Згідно з соціологічним опитуванням 20–23 грудня 2024 року, розгортання миротворчих сил в Україні підтримували 56 % респондентів. Але це лише загальні настанови – насправді лише 23 % заявили, що згодні на безпосередню участь німецьких солдатів у миротворчих зусиллях. Тобто назагал німці сподіваються, що було б непогано, якби до складу контингенту миротворчих сил в Україні увійшли громадяни інших держав, але аж ніяк не громадяни ФРН. Варшава теж поки не планує направляти свої війська в Україну. Тож виходить так, що Україні нема на кого сподіватися аж до того часу, поки вона не буде запрошена до НАТО [8].

Не НАТО, а «коаліції»?

Тим часом, судячи із заяв керівництва США та Німеччини, Україні на повноправне членство в НАТО особливо не слід розраховувати, а натомість необхідно зосередитись на взаємодії з країнами НАТО у вирішенні конкретних питань, наприклад щодо актуального поповнення військового спорядження. Тут на щастя сталися певні позитивні зрушення. Так, під час засідання Контактної групи з питань оборони України («Рамштайн»-8), яке відбулося 9 січня 2025 року на американській авіабазі в Німеччині, лідери коаліцій схвалили вісім «дорожніх карт» щодо підтримки України до 2027 року. Зокрема у повідомленні прес-служби Пентагону значилося: *«Ми, співкерівні країни восьми коаліцій з питань спроможності, працювали з Україною над розробкою відповідних дорожніх карт для оптимізації зусиль з надання допомоги Україні в сфері безпеки в межах кожної сфери спроможності, щоб підтримувати розвиток надійної оборони та спроможності стримування, а також сприяти взаємодії України з НАТО»* [9].

Що собою являють ці вісім коаліцій спроможностей? Віднині для надання військової допомоги союзники України переважно діють не на двосторонній основі, а в складі відповідних коаліцій, що координують, систематизують і, як наслідок, сприяють збільшенню обсягів міжнародної військової допомоги. Всі потреби Сил оборони в озброєнні, військовій техніці й підготовці особового складу розділені на вісім напрямків коаліцій: 1) *авіаційні спроможності*; 2) *морські спроможності*; 3) *інтегровані протиповітряні та протиракетні системи оборони*; 4) *артилерія*; 5) *бронетанкова техніка та маневреність*; 6) *дрони*; 7) *засоби розмінування*; 8) *інформаційні технології*. Кожну коаліцію очолили країни-лідери, які координують їхню роботу. Водночас деякі союзники взяли на себе провідні зобов'язання одразу в кількох коаліціях. Так, наприклад, США є лідером коаліції авіаційних спроможностей та коаліції артилерії; Франція – коаліції інтегрованої протиповітряної оборони та протиракетної оборони, а також коаліції артилерії; Німеччина – коаліції бронетанкової техніки та маневреності, а також коаліції інтегрованої ППО і ПРО; Велика Британія – коаліції морських спроможностей та Коаліції дронів [10].

Як впливає із документу, опрацьовані коаліціями «дорожні карти» стануть суттєвим кроком

уперед у підтримці України з боку країн коаліції, які планують до 2027 року тісно співпрацювати з Україною, визначати майбутні потреби у збройній підтримці, надавати пакети допомоги, допомагати у закупівлях, інвестувати в зусилля по розширенню оборони. Наголошується, що сторони також співпрацюватимуть у розвитку потужностей промислової бази, в тому числі шляхом залучення внутрішнього виробництва та можливостей підтримки оборонної промисловості України. А ще наголошувалось на тому, що коаліції планують постійно вдосконалювати та інтегрувати ці плани для підтримки термінових і довгострокових потреб, *«щоб Україна захищалася від майбутньої російської агресії та стримувала її»* [11].

Запевнення чи сподівання?

На які думки наводить цей документ? Судячи із тексту, найближчим часом на укладення миру не слід сподіватися, бо Україні доведеться принаймні до 2027 року *«захиститися від майбутньої російської агресії та стримувати її»*. Очевидно, що Міністерство оборони України розуміє цю ситуацію, а тому разом із партнерами визначило такі основні напрями роботи: 1) *забезпечення військової допомоги*; 2) *організація закупівель*; 3) *залучення інвестицій*; 4) *підтримка української оборонної промисловості та її розвитку*. Затверджені дорожні карти є результатом спільної роботи України та її партнерів.

Україна має нарощувати власний оборонний потенціал. І це не забаганка, а реакція на виклик з боку Росії. Уже був час переконатися, що допомоги Російською Федерацією керують представники ФСБ, тема повернення окупованих державо-агресором українських територій ніколи не буде предметом позитивного для України обговорення. З цього приводу будь-яка домовленість з Росією неможлива. Більше того – реальна територія України залишиться виключно в тих межах, які вдасться захистити від російської агресії збройним шляхом. І лише результати на полі бою визначатимуть остаточно ті території, які Путін збирається оголосити нібито невіддільною частиною РФ. Як зазначає **Віталій Портников**, *«тема повернення Україні її окупованих територій ніколи не буде частиною переговорного процесу між Москвою та Києвом до того часу, поки РФ керують представники ФСБ та люди, занурені у шовіністичні ідеали. Сподіватись, що російські війська в якості політичного*

рішення колись залишать територію України не варто. Україна залишиться виключно на тій території, яку вдасться збройним шляхом захистити від російської агресії» [12].

Які для цього складаються передумови: як на полі бою, так і на дипломатичному рівні? З дипломатією справи поки що обстояли невиразно. Так, під час прощальних промов **Джо Байден** запевняв, що зробив усе можливе для підтримки України. А тим часом впродовж трьох років Байден робив ставку на здатність України стримувати Росію, і лише на прощання він заговорив про перемогу України. Доки команда Трампа визначиться з цього питання, залишається сподіватися на двопартійну підтримку України в Конгресі США з питань війни і миру. Врешті-решт, у досягненні перемоги вирішальну роль відіграватиме мужність українського народу та єдність консолідованого Заходу у підтримці України [13].

Сумніви та застереження

Добрі побажання не завжди корелюють зі справжнім співвідношенням сил у світі. У січні 2025 року дипломати з ЄС були занепокоєні можливим сценарієм, за якого **Дональд Трамп** буде схильний провадити двосторонні переговори з Володимиром Путіним через голови європейців. Звісно, європейці хочуть бути впевненими, що матимуть місце за столом будь-яких мирних переговорів щодо України, але вони ризикують отримати лише розкладний стілець. Як зазначає багатомовний онлайн-портал Euractiv, що висвітлює дебати напередодні важливих рішень, усього за тиждень до офіційного вступу на посаду президента США Дональда Трампа перед європейцями усе ще стоїть запитання, чи їх не виключать із потенційних перспектив мирних переговорів. Українське керівництво теж побоюється, що швидке припинення вогню або мирна угода будуть неприйнятними для України через високу ціну. Адже не виключений сценарій, що Трамп буде вести двосторонні переговори з Путіним через голови європейців.

Отже, ключовим питанням залишається те, хто може сісти за стіл переговорів? Більшість лідерів ЄС дали чітко зрозуміти, що хочуть уникнути обмеженого формату у стилі «Мінськ». Однак назагал жодних розмов про опрацювання спільної позиції ЄС і США поки що не було. Назагал європейці у контактах з оточенням Трампа наполягають на необхідності продовження американської військової допомоги

для посилення позиції України на переговорах. Тим часом європейці ще мають з'ясувати, чи формат «Рамштайн» продовжуватиметься під керівництвом США, а чи відбудеться перехід до формату коаліцій уже під керівництвом Європи. Так, директорка Європейської ради із зовнішніх відносин **Марі Дюмулен** зазначила: «Важливе не просто перебування за столом, але й уявлення про те, чому ви за цим столом і чого хочете досягти шляхом переговорів». Головна дипломатка ЄС **Кая Каллас** із свого боку заявила, що «ЄС готовий взяти на себе це керівництво, якщо США не захочуть цього зробити» [14].

А тим часом аналітики Інституту вивчення війни застерігають, що президент РФ Путін на будь-яких переговорах скоріш за все зберігатиме свої максималістські вимоги від грудня 2021 року. А вони «виходять за межі України й спрямовані на відкат НАТО» – виведення військового контингенту Альянсу з країн Східної Європи. Зокрема експерти зазначають: «Кремль, ймовірно, прагне воскресити цей наратив, намагаючись змусити західних лідерів мовчазно погодитись на максималістські вимоги Путіна, які послаблять НАТО під виглядом «компромісу» на будь-яких майбутніх мирних переговорах щодо війни в Україні» [15].

Зміна караулу

20 січня відбулася церемонія інавгурації, і нова команда Дональда Трампа увійшла у владні повноваження. Насторожувало те, що, виступаючи на церемонії, Трамп і словом не згадав про агресію Росії проти України. Щоправда прозвучало прагнення Трампа залишити по собі «спадщину миротворця та об'єднувача». Наразі уже не йшлося про мир впродовж «24 годин»: процес розтягувався на шість місяців, принаймні на 100 днів.

Путін відреагував відразу ж – запропонував діалог «на основі взаємоповаги». Чи можлива «взаємоповага» між США і агресором? Відповідь дасть лише час. А поки що аналітики американського Інституту вивчення війни (IWS) застерігають, що Кремль, відкидаючи компроміси, добивається капітуляції України.

На що сподівається Путін? Адже Україна уклала 27 двосторонніх угод про безпекові зобов'язання зі своїми західними партнерами? Хіба цього мало? Однак реалістичну оцінку дає колишній спецпредставник США з питань України **Курт Волкер**: «Двосторонні гарантії безпеки,

розроблені за часів адміністрації Байдена, принципово слабкі та непереконаливі. Не думаю, що вони взагалі якимсь чином вплинуть на мислення Володимира Путіна... Не думаю, що існує взагалі ймовірність того, що Путін просто припинить атаку, якщо Україна не буде в НАТО».

Отже, гарантії безпеки, які потрібні Україні, – це лише членство в НАТО. І справа тут багато в чому залежатиме від європейських країн – вони мають взяти на себе переважну масу витрат на допомогу Україні, створити відповідний спільний фонд, де частка Сполучених Штатів не перевищувала б 20 відсотків. За таких умов, зазначає Волкер, Дональд Трамп має вітати членство України в НАТО [16].

Якщо не НАТО, то яка альтернатива? Тут досить згадати історію. Нещодавні події засвідчують, що внаслідок боягузливої політики Заходу та страху перед «ескалацією насилля», Росія в 2008 році здійснила напад на Грузію, у 2014 році вчинила анексію Криму і впродовж наступних років вдалась до гібридної війни на Донбасі. А далі – повномасштабне вторгнення в Україну. Більш давня історія нагадує нам, що внаслідок гітлерівського шантажу такої ж боязливої Європи 30 вересня 1938 року було укладено Мюнхенську угоду про передачу Німеччині Судетської області Чехо-Словаччини. А вже 15 березня 1939 року відбулася й повна окупація Німеччиною всієї Чехії та перетворення її земель на протекторат Богемія і Моравія. І нарешті – 1 вересня 1939 року відбувся напад Німеччини на Польщу, що став початком Другої світової війни.

Чи не нагадують нинішні події передумови до новітньої «Мюнхенської змови» – тепер уже стосовно України? А до того ж Дональд Трамп постійно нагадує про загрозу Третньої світової війни!

Двоїста спадщина Байдена

Яким же чином було закладено зародок ймовірного «Мюнхену-2»? Напередодні інавгурації майже всі провідні видання України звернули увагу на статтю в Time за авторством відомого журналіста Саймона Шустера. У ній йдеться про недолугість американської стратегії часів Байдена: «Коли Росія вторглася в Україну майже три роки тому, президент Джо Байден визначив три цілі для відповіді США. Перемога України ніколи не була серед них. Фраза, яку Білий дім використав для опису своєї місії в той час – підтримувати Україну «стільки, скільки буде по-

трібно» – була навмисно розмитою». Отже, було важко з'ясувати, скільки часу триватиме стратегія США і заради чого вона ведеться взагалі [17].

Шустер стверджує, що США ніколи не брали на себе обіцянку допомогти Україні у поверненні всіх окупованих Росією земель. А тим більше не йшлося про землі Донбасу та Криму, захоплені у 2014 році. Білий дім був переконаний, що вирішення цього завдання Україні не під силу, навіть за потужної допомоги Заходу. З огляду на сказане й були сформульовані три основні цілі, покладені в основу американської стратегії «стримування Росії». Перша ціль – не зважати на територіальні втрати України, а тим часом дати їй можливість вистояти «як суверенній, демократичній країні, вільній у своєму прагненні до інтеграції із Заходом». Друга – досягти єдності США та європейських союзників у рамках НАТО. Третя – не допустити прямого конфлікту між НАТО і Росією.

Нині американські аналітики констатують: «Байден досягнув цих трьох цілей». Однак, з іншого боку, зазначають: «успіх на цих обмежених умовах не приносить задоволення навіть декому з його найближчих союзників чи радників». Так, **Ерік Грін**, котрий працював у Раді національної безпеки часів Байдена й опікувався політикою США щодо Росії, визнав: «На жаль, це той вид успіху, коли ви не відчуваєте задоволення від нього. Тому що в Україні так багато страждань і так багато невизначеності щодо того, куди вона, врешті-решт, прийде» [18].

Що ж ми чуємо з боку України? З одного боку, віддаємо належне, що Україна отримала від США допомогу на загальну суму в 183 млрд дол. З іншого боку, не можна змовчати, що потрібну для фронту зброю слід було постачати відразу ж і в повній мірі, а не «методом крапельниці». Так само й санкції проти Росії мали б запрацювати на повну силу від самого початку вторгнення, а не в останній місяць правління Байдена. Бо лише у листопаді 2024 року Україна отримала дозвіл на удари вглиб Росії; а в січні 2025 року Байден врешті-решт запровадив жорсткі санкції проти російського енергетичного сектору, включаючи й «тіньовий флот танкерів». Однак у питанні членства України в НАТО Байден так і не наважився зрушити з місця. А найголовніше, за словами Шустера, Байден «зберіг обережність і не став обіцяти, що Україна поверне собі частину своєї території або навіть встоїть до кінця війни». Тим самим, закликаючи Україну до

боротьби, *Джо Байден*, за оцінкою *Саймона Шустера*, «заклав у свої цілі підтекст, що захист України від Росії – це не те саме, що перемога над агресором» [19].

Зберігаючи оптимізм

Чи можемо ми сприймати аналітику Саймона Шустера як вердикт щодо майбутнього України? Зовсім ні, хоча його критика млявих кроків Джо Байдена видається наразі слушною. Та й крім Шустера стратегію Джо Байдена критикував, наприклад, колишній очільник Державного департаменту США і ЦРУ *Майк Помпео*. Назгал допомогу США Україні з початку повномасштабного російського вторгнення він назвав неефективною попри надані мільярдні вливання: «Президент Байден розтринькав їх. Занадто повільно, занадто мало, занадто пізно, занадто стримано». Наразі, на переконання Помпео, новій адміністрації президента США слід зняти всі обмеження на використання американської зброї в Україні і створити програму ленд-лізу вартістю 500 мільярдів доларів, щоб допомогти українцям придбати необхідну їм зброю в американських виробників [20].

Аналогічні зауваження висловив у ефірі BBC World Service відомий американський політтехнолог *Браян Ланза*: «Реальність на місцях така, що європейські держави та президент Байден не

дали Україні можливості та зброї для перемоги у цій війні на самому початку, і вони не змогли зняти обмеження для перемоги України» [21].

То що ж впливає із цієї недолугої ситуації? А нічого, крім того, що Україні слід триматися свого курсу і йти далі своїм шляхом, зважати на курс Дональда Трампа, але й не догоджати йому. Бо Трамп переслідує американські інтереси, а ми маємо відстоювати свої. Сьогодні у Трампа одні пріоритети, а завтра – відповідно до поточної кон'юнктури – будуть інші. А Україна, тим часом, не Панама і не Гренландія. Україна за роки війни перетворилася на «становий хребет» європейської безпеки. І Європа, яка поступово просинається після «теплої постелі» постсовєцького затишшя, рано чи пізно дійде до консенсусу, що незалежність і повний суверенітет України є передумовою захисту європейської цивілізаційної ідентичності від брутального путінського насилля.

Прикладом провісника нової європейськості стає, наприклад, *Еммануель Макрон*. У його баченні війна в Україні не закінчиться ні завтра, ні післязавтра. Макрон вірить у силу НАТО і співпрацю із США «допоки вони залишаються відданими європейській безпеці». А відтак закликає сприймати світ таким, яким він є: оскільки усталені міжнародні правила нині деградують, а арсенали зброї нестримно поповнюються, європейці покликані змінити свій масштаб мислення та перейти до дедалі більшої кількості спільних безпекових програм. І тримати в полі зору те, що капітуляція України не може бути хорошим виходом для європейців і американців. Якщо Захід погодиться на «компроміс» через «втому» від конфлікту, довіра до нього буде наразі підірвана [22].

Уже викликає настороженість заява Трампа про його «розуміння позиції Росії» щодо самої можливості вступу України в НАТО. Саме про це застерігає Курт Волкер: «На мій погляд, це невдала заява – сказати, що ви розумієте почуття Росії з цього приводу... Вважаю це недопустимим. Це не питання розуміння чи ні. Ніхто не має права нападати, убивати й катувати так, як це зробив Путін» [23].

Отже, наразі виклик полягає в тому, щоб допомогти Україні вистояти і увійти в будь-які майбутні переговори лише з позиції сили. А вже виклик на завтра, коли бойові дії зупиняться, полягатиме в отриманні Україною гарантій проти будь-якого повернення до війни на її території.

Неофіційні побажання

Однак куди ж подітись від настирливих закликів Володимира Путіна до капітуляції України? З огляду на його статус воєнного злочинця хотілось би вда-тися до неофіційного політичного сленгу. Так, з боку відставного уже прем'єр-міністра Великої Британії **Бориса Джонсона** реакція на дипломатичні ходи-ви-ходи цього кремлівського збоченця виявилася на диво простою й безпосередньою: «Те, що робить Путін, архаїчне і варварське, і він має зрозуміти, що Естонія, Латвія, Литва – жодна з цих країн більше не є части-ною Російської імперії, і те саме стосується України. Все скінчено. Скінчено. Більше немає імперії, Володими-ре, ти... (в оригіналі – *fucking idiot*). Вибачте за вираз. Але так воно й є» [24]. Те, що Путін оголосив війну НАТО, стало досить показово й знаково. Викликавши НАТО на дуель, Путін спровокував тим самим – усві-домлює він те чи ні – надзвичайно високий імпульс

до нового витка гонки озброєнь: адже Трамп закли-кав країн-союзниць підняти усі воєнні витрати на 5 % ВВП. І як тут не втриматися від коментаря **Альфреда Коха** (передаємо мовою оригіналу): «Что тебе не жи-лось спокойно, старый ты пердун... Говорили тебе: не буди лихо пока оно тихо... Нет! Парадом по Креща-тику захотелось пройти, 70 лет отметит как сле-дует... Опять же 100-летие СССР... Триумф, слава, восхищение потомков, тени великих царей и импера-торов... Петр Великий, Екатерина Вторая... А там и Цезарь с Наполеоном... Да, да... Все в одной палате. Там и для тебя место найдется» [25].

Судячи з усього, Росія вже дійшла до сценарію «па-лати №6». Те, що Трамп оголосив нарощування гонки озброєнь до 5 % ВВП, – це практично на грані нефор-мального вступу Альянсу НАТО у війну. Скоро дізнає-мось, чим на це відповість військовий злочинець Путін. ■

Література:

1. Расенко Е. Зеленський пригадав розмову з Байденом після вторгнення РФ. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4744576-zelenskiy-pryhada-v-rozmovu-z-baidenom-pislia-vtorhnennia-rf>
2. Михайлов Д. 88% українців вірять, що Україна переможе у війні з Росією – опитування соцгрупи «Рейтинг». URL: <https://suspilne.media/880101-88-ukrainciv-virat-so-ukraina-peremoze-u-vijni-z-rosieu-opituvanna-socgrupi-rejting/>
3. Катишев К. Буданов озвучив прогноз на 2025 рік. URL: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4744505-budanov-ozvuchyv-prohnoz-na-2025-rik>
4. Кох А. Да ты не тушуйся, Владимир Владимирович. URL: <https://charter97.org/ru/news/2025/1/9/625464/>
5. Расенко Е. Резолюцію про визнання дій РФ в Україні геноцидом внесли до Конгресу. URL: <https://ua.korrespondent.net/world/4745882-rezolutsiui-pro-vyznannia-dii-rf-v-ukraini-henotsydom-vnesly-do-konhresu>
6. Катишев К. Джонсон різко висловився щодо Путіна. URL: <https://ua.korrespondent.net/world/4746941-dzhonson-risko-vyslovyvsia-schodo-putina>
7. Леммі Д. Британія не відправлятиме свої війська в Україну - Леммі. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3931347-britania-ne-vidpravlatsme-svos-vijska-v-ukrainu-lemmi.html>
8. Михайлов Д. Більшість німців підтримує відправку миротворців в Україну, але проти присутності військ ФРН. URL: <https://suspilne.media/916367-bilsist-nimciv-pidtrimue-vidpravku-mirotvorciv-v-ukrainu-ale-proti-prisutnosti-vijsk-frn/>
9. Боярчук Т. На «Рамштайні» схвалили вісім «дорожніх карт» підтримки України до 2027 року. URL: https://lb.ua/news/2025/01/09/654495_ranshayni_shvalili_visim.html
10. Україні надають військову допомогу вісім міжнародних Коаліцій - Міноборони. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3942450-ukraini-nadaut-vijskovu-dopomogu-visim-mizhnarodnih-koalicij-minoboroni.html>
11. Боярчук Т. На «Рамштайні» схвалили вісім «дорожніх карт» підтримки України до 2027 року. URL: https://lb.ua/news/2025/01/09/654495_ranshayni_shvalili_visim.html
12. Сердюк К. Переговори між Україною та Росією: Портников припустив, що буде з окупованими територіями. URL: <https://tsn.ua/ukrayina/peregovori-mizh-ukrayinoyu-ta-rosiyeu-portnikov-2733318.html>
13. Магдик Н. Джо Байден оцінив шанси України на перемогу у війні з Росією. URL: <https://tsn.ua/svit/dzho-baiden-ociniv-shanci-ukraini-na-peremogu-u-vijni-z-rosiyeu-2741694.html>
14. Лаб'як І. Переговори Путіна та Трампа: Euractiv розповів чого боїться Євросоюз. URL: <https://tsn.ua/politika/u-yes-boyatsya-scho-tramp-vlashtuye-peregovori-schodo-ukrayini-bez-yevropi-2742786.html>
15. Там само
16. Колишній спецпредставник Трампа в Україні розповів, як переконати Обраного президента США щодо України в НАТО. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-volker-trump-ukraina-nato/33275238.html>
17. Глущенко О. ЗМІ: Перемога України ніколи не була ціллю для Байдена. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2025/01/20/7494369/>
18. Там само.
19. Байден ставив перед США три мети після вторгнення Росії, і перемоги України серед них не було - Time. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/bayden-ne-staviv-sobi-za-metu-peremogu-ukraini-u-vijni-rozkrito-chogo-hotiv-prezident-ssha-50483007.html>
20. Занадто повільно, мало та пізно» - Помпео звинуватив Байдена у неефективній допомозі Україні. URL: <https://prm.ua/zanadto-povilno-malo-ta-pizno-pompeo-zvynuvatyv-baydena-u-neefektyvniy-dopomozhi-ukraini/>
21. Байден та Європа не дали Україні можливості перемогти у війні - радник Трампа. URL: <https://prm.ua>
22. Хмельницька В. Закінченні війни в Україні: які варіанти пропонують західні політики. URL: <https://tsn.ua/ato/zakinchennya-vijni-v-ukrayini-pro-scho-govoryat-zahidni-politiki-2749281.html>
23. Колишній спецпредставник Трампа в Україні розповів, як переконати обраного президента США щодо України. URL: <https://www.radiosvoboda.org/news-volker-trump-ukraina-nato/33275238.html>
24. Катишев К. Джонсон різко висловився щодо Путіна. URL: <https://ua.korrespondent.net/world/4746941-dzhonson-risko-vyslovyvsia-schodo-putina>
25. Кох А. Да ты не тушуйся, Владимир Владимирович. URL: <https://charter97.org/ru/news/2025/1/9/625464/>